

Brno, 2.3.2020

OPONENTSKÝ POSUDEK

k inauguračnímu řízení **doc. PhDr. Eduarda Droberjara, PhD.**

za profesora v oboru Klasická archeologie Trnavské Univerzity.

Doc. PhDr. Eduard Droberjar, PhD. je v současné době jedním z předních odborníků na problematiku protohistorického období nejen v našich zemích, ale i v celé střední Evropě. Oblast jeho zájmu se soustřeďuje především na dobu římskou a dobu stěhování národů, tedy období, které vyplňuje časový úsek od změny letopočtů přibližně až do 6. stol. V našich zemích je archeologie obou těchto historických period formována jak zásahy klasické antiky mediterránního světa, tak periferními kulturami barbarských společenstev na hranicích impéria, v mnohém přejímajícími vymoženosti antické civilizace.

Doc. E. Droberjar je jedním z mála badatelů, jehož aktivity v oboru, jemuž se věnuje, jsou vpravdě komplexní, neboť se zaměřují nejen na výzkum základní, ale ve velkém rozsahu zahrnují také další důležité stránky, nezbytné pro trvalý rozvoj disciplíny, totiž bohatou činnost pedagogickou a popularizaci vědy, určenou pro širší veřejnost.

V oblasti teoretického bádání a základního vědeckého poznání dokládá vysokou erudici jmenovaného neobyčejně početná řada prací, které počaly vznikat již na prahu jeho vědecké kariéry, po absolvování filosofické fakulty Univerzity v Brně, obor archeologie. Tehdy, v době svého působení v Archeologickém ústavu tehdejší Československé akademie věd v Brně, se ujal hned několika významných úkolů. V první řadě to bylo první zpracování

keramického souboru z tehdy intenzivně zkoumané římské pevnosti „Hradisko“ u Mušova, které bylo vydáno v rakouském archeologickém časopise *Archeologia Austriaca* (ABC01). Do doby jeho počátků spadá i publikace jednoho z mála v posledních letech odkrývaných žárových pohřebišť v Šitbořicích jižně od Brna (ABB01).

Na půdě Archeologického ústavu v Brně započal také s prací na své první velké monografii, zabývající se moravskými sídlišti ze starší doby římské odkrytými převážně I. Peškařem a do té doby nezpracovanými. Úspěšná práce však vyšla až v době, kdy byl zaměstnán v Národním muzeu v Praze, kam přesídlil v roce 1994 ze soukromých důvodů. Byla vydána v edici *Fontes Archaeologici Pragenses* v roce 1997 (AAB01), podobně jako jeho další velké dílo, věnované eponymnímu nalezišti, žárovému pohřebišti časně doby římské v Dobřichově-Příhoři (AAB02). Jeho význam spočíval v tom, že z hlediska nových archeologických a interdisciplinárních metod kompletizoval a přehodnotil bohatý a závažný pramenný materiál z jedinečné žárové nekropole, která již od dob J. L. Píče byla základním kamenem pro poznávání starší doby římské, doby Marobudovy, v České kotlině. Problematika počátků doby římské se ve vědeckých pojednáních E. Droberjara objevují vícekrát i v následujících letech (ABB03; AFD05; AFC; ABD01; AE01; ADF05 aj.), jak v našich, tak zahraničních periodikách. Postupně se oblast vědeckého zájmu jmenovaného dále rozšiřovala a posunovala se k problémům mladších období, přičemž zvláštní pozornost byla věnována období markomanských válek a působení cizích kulturních jevů, souvisejících s pronikáním prvků kultury przeworské a wielbarké k jihu (např. AEC02; AEE01; AFC02; AFC09 etc.). V mnohém objevené jsou také Droberjarovy studie věnované mladší době římské, v nichž publikuje dosud neznámý pramenný materiál nebo jde o nové pohledy na spletité problémy vývoje v České kotlině v době nových etnických posunů na sklonku 5. nebo na počátku 6. stol. (ABBB04; ABD04; ABD05; ABF03; ADF07; ADF11; AEE02; AFC06 atd.).

O vědecké produkci PhDr. E. Droberjara lze tak souhrnně uzavřít. Ať již jde o statě v našich nebo zahraničních časopisech, sbornících nebo o příspěvky z konferencí, monografie atd., všechny významně přispěly k upřesnění dosavadních představ o vývoji v našich zemích a ve střední Evropě vůbec. Mimořádně významným počinem v rámci jeho vědecko-výzkumných aktivit byl nicméně nově pojatý projekt, který obracel pozornost ke geografické oblasti na česko-moravském pomezí, který pro svou údajnou odlehlost unikal větší pozornosti badatelů, neboť její přínos pro řešení otázek moravské protohistorie se mnohým zdál spíše nepodstatný. Projekt byl založen na rozsáhlých terénních výzkumech, včetně letecké prospekce a konečně i na příležitostných archeologických odkryvech. Jeho výsledky překvapily a ukázaly pravý opak domněnky o jakési druhořadosti tohoto regionu. Vyšlo najevo, že především prostupné údolí řeky Třebůvky, táhnoucí se dále na sever a severozápad až Moravské Třebové bylo již nejpozději v starší době římské důležitou spojnici mezi Moravou a východními Čechami, současně ale také mezi našimi zeměmi a oblastí jihopolskou. Archeologické nálezy, mimo jiné i objev římského pochodového tábora nadto dokládá, že tuto cestu, zřejmě v letech tzv. markomanských válek ve druhé polovině 2. století, ovládala římská armáda. Další prameny, především drobné nálezy a keramika cizího původu naznačují, že touto trasou mohlo docházet k pronikání cizorodých barbarských skupin od severu k jihu nebo alespoň k infiltraci jejich kulturního vlivu.

Kromě úspěchů v oblasti základního výzkumu je třeba ocenit další závažnou stránku aktivit doc. PhDr. E. Droberjara, PhD. Tou je jeho pedagogická činnost. Je spojena s jeho působením na vícerych našich a také zahraničních univerzitách. Již od roku 2006 tomu tak je na Katedře archeologie v Hradci Králové, mezi lety 2009-2012 v Institutu Archeologii Universitetu Marie Curie-Sklodowskiej v Lublinu, mezi lety 2011-2014 na Univerzitě Palackého v Olomouci, v Institutu historii Univerzitetu Opolskiego a na některých dalších vysokých školách. Na všech se podílel na rozsáhlé přednáškové činnosti, seminárních

cvičeních atd., přičemž v procesu vzdělávání studentů byla předností jeho metoda, spočívající v propojenosti teorie s praxí, a především v inovativních přístupech, využívajících nových, dosud neotřelých témat v širších časových rámcích. Zejména na Univerzitě v Olomouci a na Uniwersytetu M. Curie-Sklodovskiej v Lublinu úspěšně vedl řadu bakalářských a diplomových prací a někteří z jeho absolventů se dočkali mezinárodních ocenění.

Další důležitá oblast, která je integrální součástí vědy, do níž doc. PhDr. E. Droberjar, PhD. úspěšně zasáhl, je předávání poznatků výsledků bádání širší veřejnosti. Jde nejen o početné přednášky, v nichž se obrací převážně k laickému okruhu posluchačů, ale i o některá literární díla, úzce související s jeho pedagogickou činností. Sám je nazývá skripty, nicméně z jejich charakteru, jsou čtivé a srozumitelně napsané, nicméně vyplývá, že se v nich autor obrací k širší čtenářské veřejnosti. Mám zde na mysli např. knihu, která vyšla pod titulem „Příběh o Marobudovi“ (Praha 2000), nebo práci „Věk barbarů, české země a stěhování národů z pohledu archeologie“ (Paseka, Praha 2005). V každém případě jak účel pedagogický, tak obecnější, zaměřený opět na širší laické publikum, splňuje také jeho kniha „Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě“.

Závěrem lze shrnout, že rozsah i kvalita vědeckého, pedagogického i popularizačního snažení doc. PhDr. E. Droberjara, PhD., je nejen v českém, ale i evropském měřítku na vysoké úrovni. Inaugurační řízení k získání titulu profesora v oboru klasické archeologie si proto dovoluji navrhnout jednoznačně ke kladnému vyřízení. Naopak je s podivem, že mu tento titul nemohl být na některé z českých univerzit udělen již dříve, a tak plně uznány jeho vědecké a pedagogické priority, schopnosti a znalosti, jimiž bezpochyby disponuje.

Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

